

UCHWAŁA NR XXXV/281/2023
RADY GMINY BRAŃSK

z dnia 9 lutego 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego programu Wspierania Rodziny w Gminie
Brańsk na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700 i 2140) - Rada Gminy Brańsk uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2023-2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brańsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Gminy

Grażyna Płonowska

Załącznik do uchwały Nr XXXV/281/2023
Rady Gminy Brańsk
z dnia 9 lutego 2023 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Brańsk na lata 2023 -2025**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Podstawy prawne Programu.....	4
3. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	4
4. Dane demograficzne.....	5
5. Wspieranie rodziny przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku	6
5.1 Świadczenia pieniężne i niepieniężne w pomocy społecznej.....	6
5.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	9
5.3. Wsparcie asystenta rodziny.....	10
5.4. Piecza zastępcza.....	11
5.5. Świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny	12
5.6. Stypendia szkolne.....	16
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	17
7. Zasoby instytucjonalne.....	19
8. Analiza SWOT.....	21
9. Założenia programu.....	22
9.1. Adresaci Programu.....	22
9.2. Cele Programu.....	22
9.3. Finansowanie Programu.....	23
9.4. Realizatorzy Programu.....	24
9.5. Monitoring i ewaluacja Programu.....	24

9.6. Oczekiwane rezultaty.....	24
10. Podsumowanie.....	25
Spis tabel.....	26
Spis wykresów.....	27

1. Wprowadzenie

Z preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Rodzina to mała grupa społeczna, składająca się z rodziców, ich dzieci i krewnych; rodziców łączy więź małżeńska, rodziców z dziećmi więź rodzicielska, stanowiąca podstawę wychowania rodzinnego, jak również więź formalna określająca obowiązki rodziców i dzieci względem siebie. W warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Urodzenie się w określonej rodzinie wyznacza nie tylko punkt startu w zakresie dalszej życiowej drogi, lecz do pewnego stopnia określa także szansę realizacji przyszłych celów życiowych.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez odpowiednich specjalistów w ramach zintegrowanego systemu. Ważne, by działania i decyzje względem rodziny podejmowane były przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, szczególnie ośrodka pomocy społecznej, sądu, policji, placówek oświatowych.

W związku z powyższym zostaje wprowadzony trzyletni Program Wspierania Rodziny dla Gminy Brańsk na lata 2023-2025, którego założeniem będzie

stworzenie wielu działań profilaktycznych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych obniżeniem standardu życia, ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje zaplecza instytucjonalnego. Program, którego celem jest wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, będzie realizowany głównie w trzech obszarach: podejmowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny, zapewnienia rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a także integracji działań podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi.

2. Podstawy prawne Programu

Program będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.)
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.)
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.);
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.);
- 6) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r., poz. 1744 ze zm.);
- 7) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brańsk na lata 2021-2032
- 8) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1577).
- 9) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz.615 ze zm.).
- 10) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.).

3. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

W świetle art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego,
- praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodzin oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

4. Dane demograficzne

Gmina Brańsk jest gminą wiejską. Gminę tworzą 43 sołectwa. Jak wynika z danych Urzędu Gminy, wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku obszar Gminy zamieszkiwało 5743 mieszkańców, wśród których: 2754 stanowiły kobiety, natomiast 2989 mężczyźni.

Tabela 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w latach 2019-2021 z podziałem według płci i wieku

Wiek	Lata					
	2019		2020		2021	
Płeć	K	M	K	M	K	M
0-5	170	167	163	174	164	174
6-12	186	234	191	224	193	225
13-18	186	189	182	187	167	177

19-65	1491	1986	1481	1970	1463	1941
>60	814	484	794	481	767	472
Ogółem	2847	3060	2811	3036	2754	2989
	5907		5847		5743	

Źródło: dane Urzędu Gminy Brańsk

Z danych zaprezentowanych w Tabeli numer 1 wynika, iż najliczniejszą grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym 19-65 lat, natomiast najmniej mieszkańców odnotowano w grupie wiekowej 0-5 lat. Ponadto w latach 2019-2021 nastąpił stopniowy spadek liczby ludności na terenie tutejszej gminy.

5. Wspieranie rodziny przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku

5.1 Świadczenia pieniężne i niepieniężne w pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Brańsk realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku. Celem działania Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby uprawnienia i możliwości, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstaniu nowych problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Artykuł 36 ustawy z dnia 12 marca 200 r. o pomocy społecznej prezentuje katalog świadczeń z pomocy społecznej z podziałem na świadczenia pieniężne oraz niepieniężne.

Do świadczeń pieniężnych zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze

w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W latach 2019 -2021 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, co może być spowodowane tym, iż wzrasta minimalna płaca, zmienia się przelicznik z 1 ha przeliczeniowego, a kryterium dochodowe kwalifikujące do otrzymania pomocy ulega zmianie raz na trzy lata. Szczegółowe dane zawarte są w Tabeli numer 2.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019 – 2021

Lata	2019	2020	2021
Rodzaj pomocy i wsparcia	Liczba rodzin		
świadczenia z pomocy społecznej	139	122	102
praca socjalna	52	58	47

Źródło: opracowanie własne

W świetle art. 6 ustawy o pomocy społecznej przez pracę socjalną rozumie się działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Ze zgromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku danych wynika, iż w 2019 r. pracą socjalną były objęte 52 rodziny, w 2020 roku 58 rodzin, natomiast w roku 2021 r. 47 rodzin.

Tabela 3. Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk objętych pomocą w formie pracy socjalnej w latach 2019-2021

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej	Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem w formie pracy socjalnej
2019	52	138

2020	58	130
2021	47	72

Źródło: opracowanie własne

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje przykładowy katalog problemów, które uprawniają do świadczeń. Z analizy danych GOPS wynika, iż najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej jest ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności, bezrobocie.

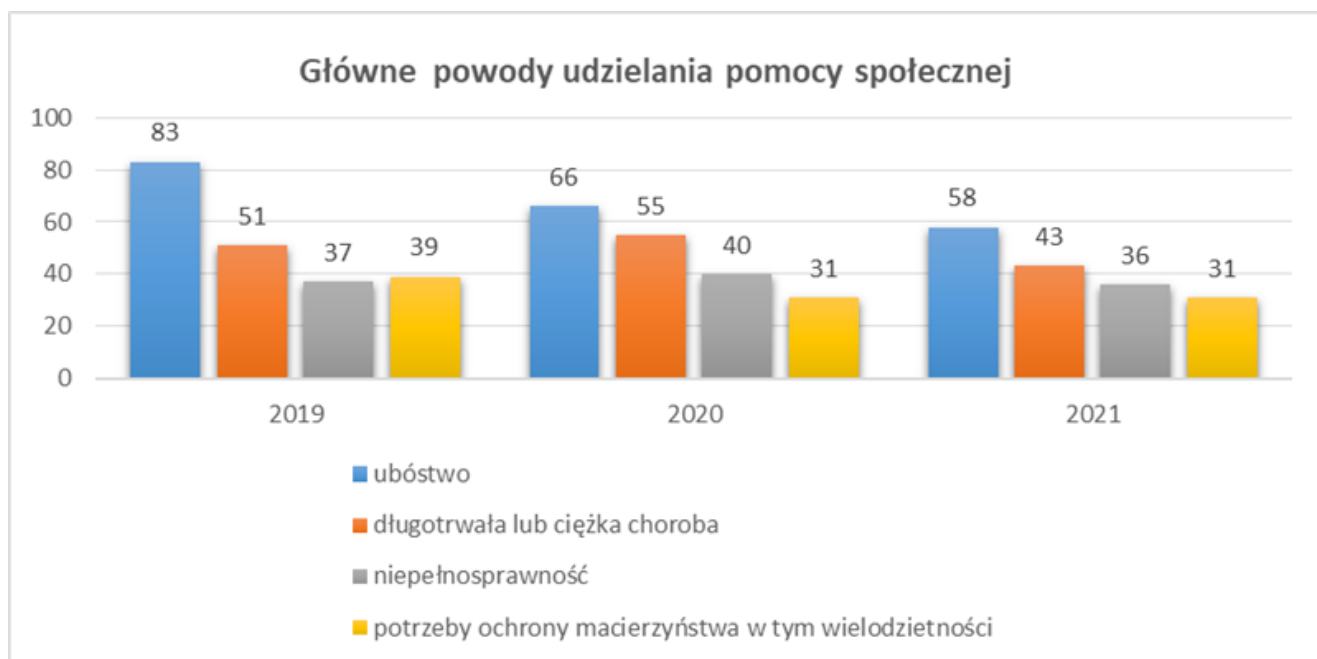
Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej

Powody przyznania pomocy społecznej	Lata		
	Liczba rodzin		
	2019	2020	2021
ubóstwo	83	66	58
sieroctwo	1	0	0
bezdomność	3	1	1
długotrwała lub ciężka choroba	51	55	43
niepełnosprawność	37	40	36
bezrobocie	16	13	11
potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrona wielodzietności	39	31	31
przemoc w rodzinie	0	1	0
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	12	12	10
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm	6	3	5
narkomania	1	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	2
trudności w integracji osób które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
zdarzenia losowe	3	1	0
sytuacja kryzysowa	1	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej tabeli wynika, iż w latach 2019-2021 głównymi przyczynami udzielenia rodzinom pomocy społecznej były: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności, rzadziej bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz bezdomność.

Wykres 1 prezentuje dane dotyczące liczby rodzin, które w latach 2019-2021 otrzymały pomoc w związku z występującym w rodzinie problemem ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności.

Wykres 1 Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2019-2021

Źródło: opracowanie własne

Na przestrzeni lat widoczny jest spadek liczby rodzin dotkniętych trudnościami związanymi z ubóstwem, co może być spowodowane zmianami w sytuacji finansowej rodzin. Świadczenia z pomocy społecznej są uzależnione od sytuacji dochodowej rodziny. Wzrost minimalnej płacy skutkuje tym, iż osoby lub rodziny nie spełniają warunków do otrzymania pomocy.

5.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziców oznacza sytuację, w której rodzice (lub opiekunowie) nie sprawują odpowiedniej opieki nad dziećmi; kiedy nie mogą, nie umieją lub nie chcą wypełniać swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci w sposób społecznie akceptowany. Bezradność wynikająca z nieumiejętności wykonywania funkcji opiekuńczo-

wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych stanowi przesłankę do otrzymania świadczeń.

Rodzina niepełna to rodzina, w której dziecko wychowywane jest przez jednego z rodziców i mieszka jedynie z tym rodzicem.

Rodzina wielodzietna jest pojęciem socjologicznym używanym do określenia rodziny z większą liczbą dzieci niż przeciętna. Polskie prawo definiuje rodzinę wielodzietną jako rodzinę, która posiada minimum troje dzieci.

Tabela 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – liczba rodzin oraz liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach w latach 2019-2021

Lata						
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach			
	2019		2020		2021	
Rodziny niepełne	7	23	5	16	5	18
Rodziny wielodzietne	1	5	1	6	2	13

Źródło: opracowanie własne

Z zamieszczonej powyżej tabeli wynika, iż problem bezradności występuje częściej w rodzinach niepełnych. Samotne rodzicielstwo wiąże się bardzo często z pogorszeniem sytuacji materialnej rodziny, co skutkuje tym, iż rodzic nie jest w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb swoich dzieci. Nadmierne obciążenie obowiązkami może prowadzić do występowania kryzysów, z którymi rodzina nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Ponadto rodziny niepełne niejednokrotnie są zagrożone wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją, w związku z czym konieczna jest pomoc instytucjonalna.

5.3. Wsparcie asystenta rodziny

Instytucję asystenta rodziny wprowadzono na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, początkowo jako fakultatywne, natomiast od 2015 roku jako zadanie obligatoryjne dla każdej gminy. Do głównych zadań asystenta rodziny należy opracowanie planu pracy z rodziną, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, opiekuńczo-wychowawczych oraz psychologicznych. Asystent rodziny podejmuje działania interwencyjne, zaradcze, mające na celu usamodzielnienie rodziny. Jego obowiązkiem jest sporządzenie stosownej dokumentacji, współpraca z instytucjami na rzecz dziecka, współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy, jak również monitorowanie sytuacji po zakończeniu pracy w rodzinie.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej na stanowisku asystenta rodziny zatrudniona jest jedna osoba. W 2019 r. wsparciem asystenta objęte było 6 rodzin, w których wychowywało się 13 dzieci, w 2020 r. 8 rodzin, w tym 19 dzieci, zakończono współpracę w 3 rodzinach, natomiast w 2021 r. – 6 rodzin, w których wychowywało się łącznie 16 dzieci.

Tabela 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci w rodzinach z terenu gminy Brańsk objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin w których zakończono wsparcie asystenta rodziny
2019	6	13	0
2020	8	19	3
2021	6	16	0

Źródło: opracowanie własne

Asystent rodziny w ramach swoich obowiązków:

- opracował plan pracy z rodziną, którego głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz poprawa wyników szkolnych dzieci,
- w rodzinach z problemem alkoholowym prowadził profilaktyczną działalność informacyjną oraz edukacyjną w obszarze wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- udzielał rodzinom pomocy w zakresie sytuacji bytowej, która miała na celu zdobycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, wskazywał sposoby spędzania wolnego czasu,
- współpracował ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych,
- współpracował z podmiotami, jednostkami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny tj.: pracownikami socjalnymi, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
- udzielał dorosłym członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu pracy,
- motywował członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny

5.4. Piecza zastępcza

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Prawo to zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której a art. 72 ust. 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie:

- rodzinnej
- instytucjonalnej

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze w tym spokrewnione, niezawodowe, zawodowe a także rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to natomiast placówki opiekuńczo wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Lata	Liczba rodzin zastępczych (spokrewnionych i zawodowych)	Liczba dzieci w pieczy zastępczej
2019	1	2
2020	2	4
2021	3 (w tym jedna zawodowa)	7

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Brańsk w 2019 roku 2 dzieci przebywało w spokrewnionej rodzinie zastępczej (1 rodzina zastępcza). W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowały 2 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 4 dzieci, natomiast w 2021 roku 7 dzieci przebywało w 3 rodzinach zastępczych, w tym jednej zawodowej, co prezentuje tabela powyżej.

5.5. Świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny

Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są między innymi: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (to jest: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie.

Z danych tutejszego Ośrodka wynika, iż w latach 2019-2021 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy w ramach zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. W 2019 r. ze wsparcia korzystało 291 rodzin, w roku kolejnym 240 rodzin, natomiast w 2021 r. – 210 rodzin.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych dzieli świadczenia opiekuńcze na zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne. W 2019 r. z pomocy w formie świadczeń opiekuńczych skorzystało 98 rodzin, w latach 2020-2021 - 102 rodziny. Największa liczba rodzin skorzystała z pomocy w formie zasiłku pielęgnacyjnego. Po zsumowaniu liczby rodzin korzystających z poszczególnych zasiłków w ramach świadczeń opiekuńczych liczba rodzin jest wyższa niż liczba rodzin, które ogółem skorzystały ze świadczeń, co może wynikać z tego, iż poszczególne rodziny mogły korzystać z kilku świadczeń jednocześnie.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje w wysokości **1000 zł**. Prawo do świadczenia przysługuje **jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu oraz dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium to jest kwoty 1922 zł**. Z danych zamieszczonych w Tabeli 8 wynika, iż w latach 2019-2021 r. spadła liczba rodzin, którym przyznano tak zwane „becikowe”, największy spadek odnotowano w 2021 r., w którym to pomocy udzielono 12 rodzinom mniej, niż w roku poprzednim.

Tabela 8. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń rodzinnych

Lata	2019	2020	2021
Rodzaj pomocy i wsparcia	Liczba rodzin		
zasiłki rodzinne z dodatkami	291	240	210
świadczenia opiekuńcze	98	102	102
<i>zasiłki pielęgnacyjne</i>	84	85	85
<i>świadczenia pielęgnacyjne</i>	18	19	20
<i>specjalny zasiłek opiekuńczy</i>	7	6	5
<i>zasiłek dla opiekuna</i>	2	2	2

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka „becikowe”	43	42	30
świadczenia rodzicielskie	5	13	15

Źródło: opracowanie własne

Świadczenie rodzicielskie w kwocie 1000 zł miesięcznie przysługuje osobom sprawującym opiekę nad nowo urodzonym dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Z danych zawartych w Tabeli numer 8 wynika, iż w latach 2019 - 2021 wzrasta liczba rodzin korzystających ze wsparcia w formie świadczenia rodzicielskiego. Może to być spowodowane większą dostępnością obywateli gminy do informacji dotyczących możliwych form pomocy. Informacje dotyczące przysługujących świadczeń umieszczane są między innymi na stronach BIP oraz w mediach społecznościowych.

Świadczenie „Za życiem”

Program „Za życiem” został wprowadzony na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku „O wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”. Głównym celem jest udzielenie wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Jednym z elementów Programu „Za Życiem” jest jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4 000 zł. Świadczenie to przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

W latach 2019-2021 rodzinom z terenu gminy Brańsk nie udzielono pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4 000 zł.

Świadczenie wychowawcze

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

- matce albo ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca,
- opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu opiekuna faktycznego,
- opiekunowi prawnemu dziecka,
- dyrektorowi domu pomocy społecznej,
- rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z danych zaprezentowanych z tabeli powyżej wynika, iż w okresie 2019-2021 najczęściej rodzin korzystało z pomocy w formie świadczenia wychowawczego. Świadczenie „500+” nie jest uzależnione od sytuacji dochodowej rodziny, przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę. Od dnia 01.01.2022 r. obsługą programu „Rodzina 500+” zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń „za życiem”, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Lata	2019	2020	2021
Rodzaj pomocy i wsparcia	Liczba rodzin		
świadczenie „Za życiem”	0	0	0
świadczenie wychowawcze	532	513	529
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	11	13	18

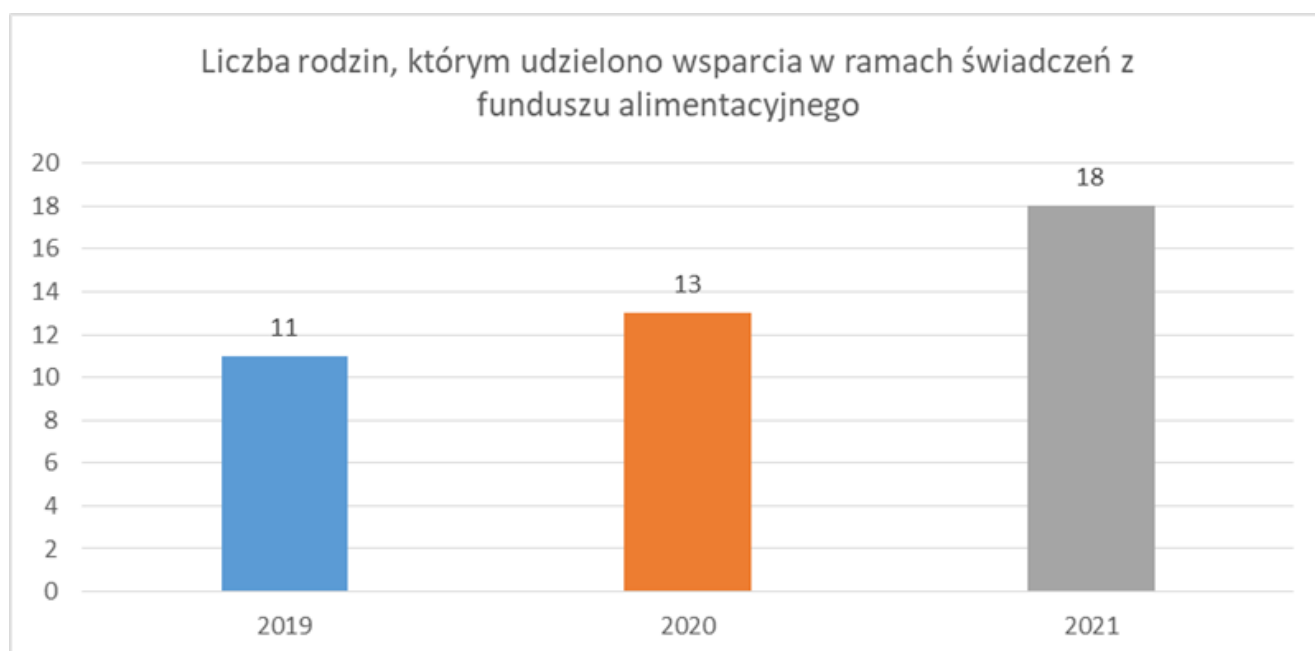
Źródło: opracowanie własne

Fundusz alimentacyjny

Instytucja funduszu alimentacyjnego została uregulowana w Ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (dalej jako ustawa o pomocy alimentacyjnej). Definicja funduszu została unormowana w art. 1 ust. 2 ustawy o pomocy alimentacyjnej. Zgodnie z powyższym przepisem fundusz alimentacyjny to system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Inaczej rzecz ujmując, jest to wyznaczona przez państwo określona pula pieniężna na wypłatę świadczeń dla dzieci i innych osób w przypadku niemożności wyegzekwowania świadczeń alimentacyjnych.

Fundusz alimentacyjny jest jednym z systemów pomocy społecznej, której celem jest walka z ubóstwem. Aby jednak dana osoba mogła skorzystać z funduszu, ryzyko ubóstwa musi występować łącznie z ryzykiem nieskuteczności systematycznego egzekwowania świadczeń alimentacyjnych.

W doktrynie podkreśla się, iż naczelną funkcją funduszu alimentacyjnego jest publiczne kredytowanie potrzeb bytowych osób uprawnionych do nieskutecznie egzekwowanych alimentów. Słowo „kredytowanie” oznacza, iż wypłata środków ma charakter zwrotny – do spłaty kwot wypłaconych na rzecz uprawnionego do alimentacji zobowiązany jest dłużnik alimentacyjny, tj. osoba uchylająca się od płacenia alimentów. Celem świadczeń z funduszu jest bieżące zastępowanie alimentów przysługujących uprawnionemu na podstawie art. 128 Ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Wykres 2 Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Źródło: opracowanie własne

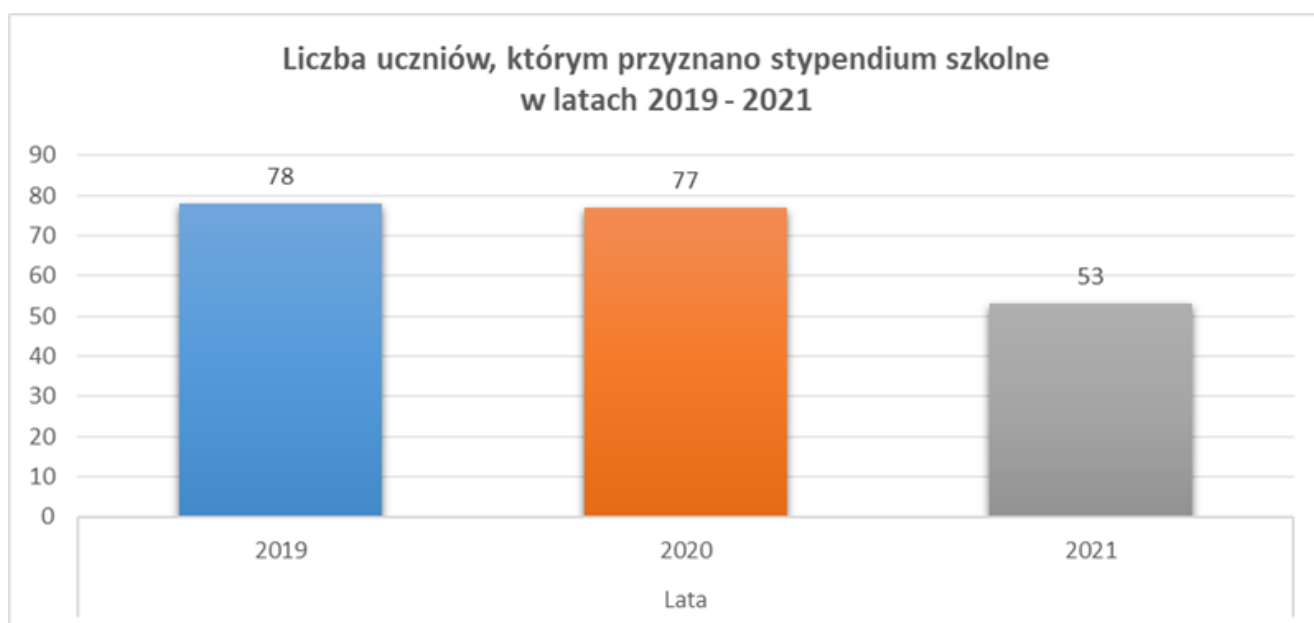
Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk, korzystająca z pomocy w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest stosunkowo niewielka, choć w okresie 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielono pomocy wzrosła.

5.6. Stypendia szkolne

W świetle ustawy o systemie oświaty stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest nie pełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- pieniężnej to jest całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Wykres 3 Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne w latach 2019 – 2021

Źródło: opracowanie własne

W latach 2019-2021 widoczny jest spadek liczby uczniów, którym przyznano pomoc w formie stypendium szkolnego. W 2019 r. pomocy w formie stypendium szkolnego udzielono 78 uczniom, w roku następnym 77 uczniom. W 2021 r. liczba uczniów spadła do 53 osób, co może wynikać,

z tego, iż wraz z poprawą sytuacji finansowej rodzin spada liczba osób spełniających kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W świetle art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych poweźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Wypełnienie przez uprawnione do tego podmioty formularza Niebieska Karta część A inicjuje wszelkie działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. W 2020 roku nastąpił wzrost wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w porównaniu do roku poprzedniego. Mogło to mieć związek ze społeczną izolacją wywołaną przez pandemię COVID-19.

Tabela 10. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2021 na terenie Gminy Brańsk

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”	Lata		
	2019	2020	2021
Liczba wszczętych procedur „NK”	21	31	17
Liczba wszczętych „NK” przez funkcjonariuszy policji	20	28	15
Liczba wszczętych „NK” przez pracowników socjalnych	1	3	2
Liczba wszczętych „NK” przez pozostałe podmioty uprawnione	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

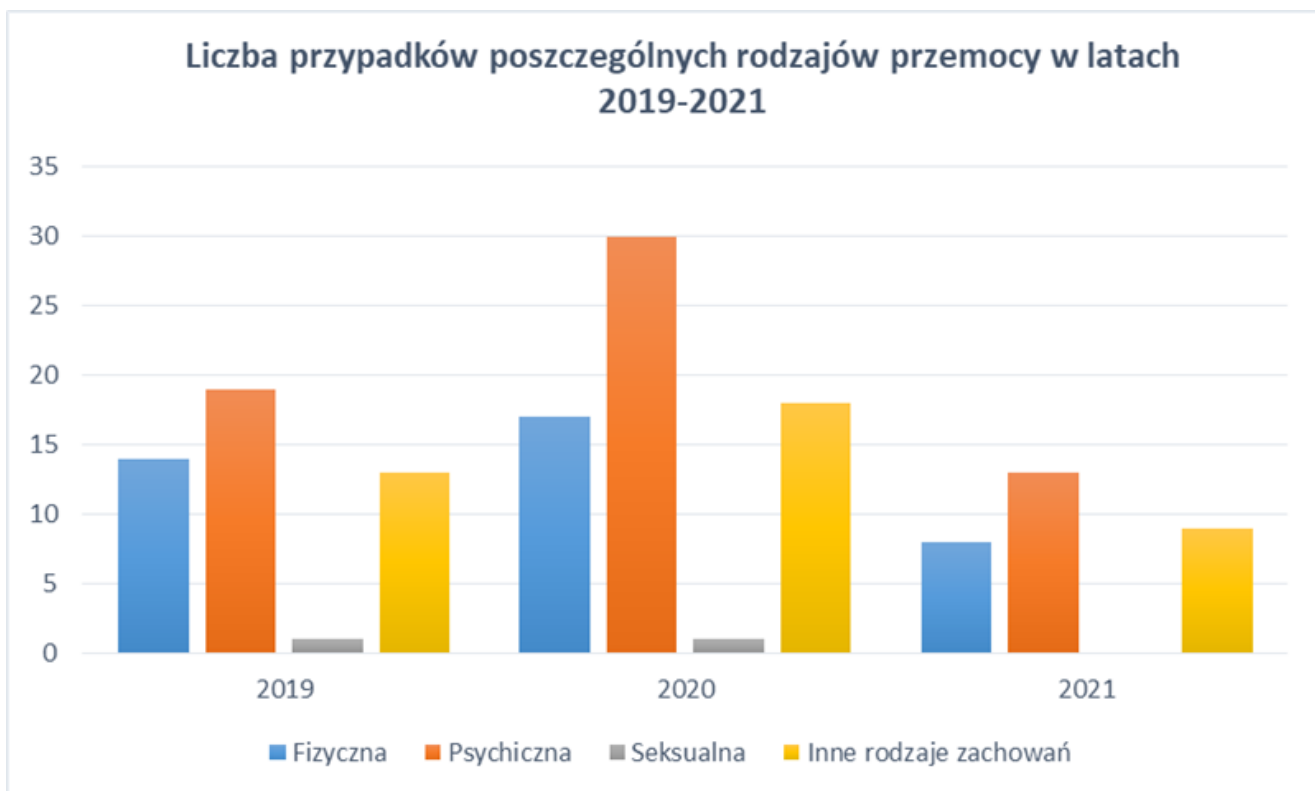
Jedną z cech charakterystycznych wszystkich rodzajów przemocy w rodzinie jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zazwyczaj są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze bądź niepełnosprawne. Z analizy dokumentacji zgromadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze wynika, że na terenie gminy Brańsk osobami najczęściej doświadczającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc - mężczyźni.

Tabela 11. Sprawcy oraz ofiary przemocy w latach 2019-2021

Sprawca przemocy	Lata		
	2019	2020	2021
Kobieta	0	2	0
Mężczyzna	18	23	13
Dziecko	0	0	0
Ogółem	18	25	13
Ofiara przemocy	Lata		
	2019	2020	2021
Kobieta	15	19	14
Mężczyzna	3	3	2
Dziecko	11	6	4
Ogółem	29	28	20

Źródło: opracowanie własne

Z analizy dokumentacji zgromadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze wynika, że na terenie gminy Brańsk osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc - mężczyźni.

Wykres 4 Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w latach 2019-2021

Źródło: opracowanie własne

Z danych zaprezentowanych na wykresie powyżej wynika, iż w latach 2019-2021 najczęściej występującym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej były to inne rodzaje zachowań. W latach 2019-2020 udokumentowano pojedyncze przypadki stosowania przemocy seksualnej.

7. Zasoby instytucjonalne

Program Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk na lata 2022 – 2024 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin określa się instytucje znajdujące się na terenie Gminy Brańsk, które funkcjonują w obszarze profilaktyki społecznej, edukacji, służby zdrowia, są to w szczególności jednostki samorządowe oraz związki wyznaniowe.

Na terenie Gminy Brańsk oraz powiatu bielskiego działają następujące instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny:

- **Urząd Gminy Brańsk** - dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, finansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem pijaństwa lub alkoholizmu.

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** – praca socjalna, praca asystenta rodziny, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w postaci usług, dożywianie dzieci i osób dorosłych, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty), przyznawanie i wypłacanie stypendiów szkolnych, przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowawczych, przyjmowanie wniosków i wydawanie Karty Dużej Rodziny.
- **Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie** – przeciwdziałanie problemom przemocy w rodzinie.
- **Szkoły Podstawowe w: Domanowie wraz ze Szkołą Filialną w Świrydach, Chojewie, Holonkach** – działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci, współorganizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.
- **Gminny Ośrodek upowszechniania Kultury im. Anny Dernowskiej w Kalnicy** – działalność kulturalna, organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin, organizowanie imprez cyklicznych dla uczniów szkół.
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Kalnicy** – działalność kulturalna, organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin, organizowanie imprez cyklicznych dla uczniów szkół.
- **Boisko sportowe „Orlik”** – organizowanie zawodów i imprez sportowych.
- **Parafie Rzymskokatolickie w: Brańsku, Domanowie, Klichach, Szmurłach i Chojewie** – działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, organizowanie wypoczynku, wspieranie ubogich rodzin.
- **Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Bielsku Podlaskim** – poradnictwo rodzinne, szkolenia rodzin zastępczych, wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku Podlaskim** – poradnictwo, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych w zakresie pomocy logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej.
- **Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim** – prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, prewencyjnej w szkołach, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)

8. Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem słów **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse w otoczeniu), **Threats** (zagrożenia w otoczeniu). To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować

słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Tabela 12. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Dobra współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; 2. Zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w celu wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; 3. Efektywne prowadzenie pracy socjalnej i możliwość współpracy z asystentem rodziny w środowisku; 4. Zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny; 5. Sprawnie działająca baza edukacyjna; 6. Opracowane i realizowane lokalne programy na rzecz wspierania społeczności lokalnej.	1. Wyuczona bezradność i roszczeniowość - uzależnienie się rodzin od pomocy instytucjonalnej; 2. Brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów; 3. Brak instytucji prowadzących terapię rodzin znajdujących się w kryzysie; 4. Brak mieszkań socjalnych; 5. Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny, dostosowanych do pojawiających się potrzeb społecznych;
Szanse	Zagrożenia
1. Rozwój form zabezpieczenia społecznego rodzin z dziećmi; 2. Prawodawstwo umożliwiające podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu; 3. Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na szkolenie beneficjentów pomocy społecznej; 4. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej; 5. Wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców;	1. Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych 2. Zanik więzi i wartości rodzinnych; 3. Starzenie się społeczeństwa; 4. Wzrost kosztów utrzymania rodzin.

Źródło: opracowanie własne

9. Założenia programu

9.1. Adresaci Programu

Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Brańsk dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

9.2. Cele Programu

Celem głównym Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe

1) Cel szczegółowy 1.

Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin

Zadania:

1. Zapewnienie dostępu do lokalnego systemu poradnictwa i edukacji dla rodzin, służącego rozpoznawaniu zagrożeń dysfunkcjami;
2. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami;
3. Ochrona dzieci i młodzieży przed uzależnieniami, przemocą w rodzinie, przestępczością

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba udzielonych porad dla rodzin;
- liczba spotkań/ programów / projektów edukacyjnych, prozdrowotnych i kulturalno-rozrywkowych;
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach / programach / projektach edukacyjnych, prozdrowotnych i kulturalno-rozrywkowych;
- liczba rodzin monitorowanych / objętych wsparciem instytucjonalnym;

2) Cel szczegółowy 2.

Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Zadania

1. Pomoc instytucjonalna dla rodzin wymagających wsparcia;
2. Rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów rodzinnych;
3. Rozwiązywanie problemów związanych z przemocą w rodzinie;
4. Inspirowanie i wspieranie społecznej aktywności na rzecz rodziny.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną i wsparciem asystenta rodziny;
- liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej i świadczeń społecznych;
- liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia Zespołu Interdyscyplinarnego;

- liczba rodzin/osób korzystających ze specjalistycznej pomocy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- liczba realizowanych programów i projektów pracy z rodziną.

3) **Cel szczegółowy 3.**

Integracja działań podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi

Zadania

1. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych / inicjatyw lokalnych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym w rodzinie;
2. Współpraca instytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów rodzin pozostających w kryzysie;
3. Organizowanie szkoleń /konferencji /seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
4. Rozpowszechnianie informacji o zakresie instytucjonalnego wsparcia na rzecz rodzin.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba opracowanych i zrealizowanych programów lokalnych przez instytucje zajmujące się problemami rodzin dysfunkcyjnych;
- liczba podjętych inicjatyw lokalnych na rzecz rodziny;
- liczba współpracujących instytucji wspierających rodzinę.

9.3. Finansowanie Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie w ramach:

- środków własnych gminy (zaplanowanych na dany rok budżetowy na realizację Programu oraz pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych),
- dotacji przekazywanych z budżetu państwa,
- środków pozabudżetowych.

9.4. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy Brańsk,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

- placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- parafiami rzymskokatolickimi

9.5. Monitoring i ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu powinna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami. Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Brańsku, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

9.6. Oczekiwane rezultaty

Spodziewanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2023-2025 są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;
2. Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy w rodzinie, rodzin z uzależnieniami;
3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;
5. Rozwijanie współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

10. Podsumowanie

Gminny Program Wsparcia Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności i realizowany będzie w latach 2023-2025 na terenie gminy Brańsk. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych m.in.:

- sytuacji demograficznej i społecznej z ostatnich lat,
- wskaźniki raportu z realizacji programu,
- konsultacji z podmiotami zaangażowanymi w działania programu.

W związku z dokonującymi się zmianami gospodarczymi oraz zmianami w przepisach prawnych, zmienia się również struktura klientów pomocy społecznej, ich oczekiwania i potrzeby, z których wynika, iż pomoc finansowa, choć nadal ważna, nie może stanowić jedynej formy wsparcia. Działania muszą być często wielokierunkowe, zabezpieczające nie tylko sferę materialną, ale przede wszystkim mające działać aktywizująco na lokalną społeczność.

Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2023-2025 będzie stanowił kontynuację realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw, przyjętych gminnych programów, a także podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które są niezbędne, aby instytucja pomocy społecznej była efektywna i odpowiadała aktualnym problemom.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w latach 2019-2021 z podziałem według płci i wieku.....	5
Tabela 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019 – 2021....	7
Tabela 3. Liczba rodzin z terenu gminy Brańsk objętych pomocą w formie pracy socjalnej w latach 2019-2021.....	7
Tabela 4. Powody przyznania pomocy społecznej.....	8
Tabela 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego –liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach w latach 2019-2021.....	9
Tabela 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci w rodzinach z terenu gminy Brańsk objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021.....	10
Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.....	12
Tabela 8. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń rodzinnych.....	13
Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń „za życiem”, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego..	15
Tabela 10. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2021 na terenie Gminy Brańsk.....	18
Tabela 11. Sprawcy orz ofiary przemocy w latach 2019-2021.....	18
Tabela 12. Analiza SWOT.....	21

Spis wykresów

Wykres 1 Główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2019-2021.....	9
Wykres 2 Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego.....	16
Wykres 3 Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne w latach 2019 – 2021.....	17
Wykres 4 Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w latach 2019-2021.....	19